

کد سند: RO-S-F-27-02	معاونت پژوهشی	
تاریخ صدور: ۱۳۹۹/۴/۲۲		
تاریخ ویرایش: ۱۳۹۹/۵/۱۵	فرم خلاصه فارسی طرح / پروژه	

عنوان طرح / پروژه:

مکانیسم های اجرایی تأمین مالی پایدار پژوهش و نوآوری

پژوهشگاه نیرو	کارفرما:	گروه پژوهشی حسابداری و علوم مالی	واحد مجری:
وحید قربانی پاشاکلایی	مجری:	کیومرث حیدری	مدیر طرح / پروژه:
PFMPN05/E	کد کیفی پروژه:	173006	کد مالی پروژه:
معاونت پژوهشی	معاونت:	سیاست پژوهی	نوع طرح / پروژه:

همکاران: عاطفه خسروی

کلمات کلیدی: (۶ تا ۱۰ مورد)

توسعه تحقیقات ، تامین مالی ، همکاری سازمانی ، اتحاد استراتژیک ، سرمایه گذاری مشترک ، کنسرسیوم ، تامین مالی جمعی ، وقف

ضرورت انجام پروژه / طرح:

یکی از مباحث بسیار مهم در حوزه های سیاست گذاری و برنامه ریزی امور علمی و پژوهشی کشور، تولید علم است. زیرا تولید علم و توسعه تحقیقات یکی از عوامل موثر بر رشد اقتصادی بلند مدت کشورهاست. این مهم در کشورهای پیشرفته سهم بالایی از تولید ناخالص داخلی کشورها را تشکیل می دهد اما یکی از مشکلات اصلی توسعه تحقیقات ، به خصوص در کشورهای درحال توسعه بودجه تحقیقات یا به عبارتی تامین مالی تحقیقات است که از طریق دولت تامین می شود. در ایران همچون سایر کشورهایی با درآمد سرانه پایین، عموماً سهم کمی از تولید ناخالص داخلی به تحقیقات تخصیص داده می شود. بنابراین تامین مالی پژوهش در راستای توسعه تحقیقات در کشور و نیز در صنعت برق، به طور کامل در توان دولت نیست و مستلزم به کارگیری سایر روش های تامین مالی است.

اهداف پروژه / طرح:

در راستای توسعه تحقیقات در کشور، صنعت برق نیز به عنوان یکی از بزرگترین بخش های صنعت کشور نیازمند توسعه تحقیقات است ، بنابراین برای کاهش شکاف بین مخارج فعلی و مخارج مطلوب تحقیقات در صنعت برق کشور، توسعه تحقیقات در شرکت های زیر مجموعه صنعت برق مورد بررسی قرار می گیرد. بنابراین هدف از این پژوهش بررسی وضعیت سهم تحقیقات در شرکتهای زیر مجموعه صنعت برق و چگونگی سازماندهی توسعه تحقیقات در این صنعت است و در نهایت ارائه راهکار برای توسعه تحقیقات در شرکتهای زیر مجموعه صنعت برق است. اولین گام از این هدف بررسی مکانیسم های اجرایی تامین مالی پایدار پژوهش و نوآوری در صنعت برق است. وجود شبکه شرکتهای زیر مجموعه در صنعت برق، این فرصت را پدید می آورد تا بتوان از اصول بازدهی نسبت به مقیاس استفاده و تحقیقات کم هزینه و پربازده را توسعه بخشید

چکیده پروژه/طرح:

یک راه برای گسترش فعالیت های تحقیقی در صنعت برق، همکاری مشترک در زمینه تحقیقات است. همکاری مشترک از مفهوم همکاری بین سازمان ها تبعیت می کند و یکی از گونه های روابط بین سازمان هاست همکاری بر فرآیندی تمرکز دارد که از طریق آن، افراد، گروه ها، و سازمان ها در کنار هم قرار می گیرند و با یکدیگر تعامل می کنند و ارتباطی را برای منفعت یا پیشرفت متقابل شکل می دهند. نتیجه بررسی مبانی نظری، همکاری از نوع اتحاد استراتژیک، سرمایه گذاری مشترک و کنسرسیوم است که با توجه به ویژگی های هر یک و همچنین در نظر گرفتن اهداف همکاری، بهترین شیوه همکاری در شرکت های زیر مجموعه صنعت برق تشکیل کنسر سیوم تحقیقاتی است. در تشکیل کنسرسیوم تحقیقاتی الزاماتی برای تشکیل و تدوام همکاری بین سازمانی در نظر گرفته شود. با توجه به مبانی نظری، عوامل موثر بر همکاری را می توان به دو دسته تقسیم کرد: الف) عوامل سازمانی ب) عوامل انگیزشی

اولین قدم برای شکل گیری همکاری، ایجاد انگیزه لازم برای همکاری در طرفین است نتیجه آن آغاز همکاری بین طرفین است در محیط همکاری عوامل سازمانی مهم می باشد عوامل سازمانی خود به دو دسته فرآیندهای درون سازمانی و فرآیندهای بین سازمانی تقسیم می شود. فرآیندهای صحیح درون سازمانی تاثیر جدی بر موفقیت همکاری های بین سازمانی دارد. فرآیندهای درون سازمانی تا حد زیادی بر شکل گیری فرآیندهای همکاری و بهبود آن تاثیر گذار است. اینکه اجزای یک سازمان تمایل به ایجاد رابطه همکاری با سازمان دیگر داشته باشد به عواملی چون تمایل به تغییر، انعطاف پذیری، فرهنگ است. فرآیندهای بین سازمانی در واقع روابط بین سازمان ها است سازمان های درگیر در یک همکاری برای مدیریت منابع و حفظ مشروعیت روابط بین سازمان باید الزاماتی را در روابط خود در نظر بگیرند. از جمله مهمترین این عوامل می تواند شامل:

۱- رسمیت بخشیدن به روابط ۲- استانداردسازی روابط:

در نهایت با توجه به موارد ذکر شده مدل پیشنهادی، مدل همکاری در تحقیقات استخراج شده است. که با توجه به همکاری تحقیقاتی در صنعت برق در این مدل بصورت ذیل تعریف می گردد: سازوکار اقتصادی-اجتماعی برنامه ریزی شده ای برای فعالیت های گروهی شرکتهای زیر مجموعه صنعت برق با واحدهای پژوهشی صنعت برق در حوزه تحقیقات است.

با توجه به تعدد شرکتهای برق زیر مجموعه صنعت برق که بسیاری از آنها دولتی و نیمه دولتی هستند، مدل همکاری در تحقیقات صنعت برق می تواند مزیت های زیر را در صنعت برق به همراه داشته باشد:

- کاهش نسبی هزینه های تحقیقات شرکتهای و توزیع هزینه های R&D بین بنگاه ها
- بهبود دستاوردهای تحقیقاتی
- سرریز دانش: اثر سرریز دانش منجر به کاهش هزینه های مدیریتی و فنی می گردد. در یک سری از تحقیقات سیاستگزاری، شرکت ها از نتایج تحقیقات بصورت مشترک استفاده کنند.

یکی دیگر از راه های تامین مالی پژوهش گسترش وقت در زمینه پژوهش است وقف نهادی است که از طریق آن می توان بخش قابل توجهی از مشکلات و تنگناهای جامعه را که در زمینه های مختلف گریبانگیر مردم جوامع بوده و به وسیله دولت و دستگاه های اجرایی قابل حل نیست، با کمک مردم و با استفاده از اموال و دارایی های افراد نیکوکار رفع نمود. توسعه وقف، از یکطرف موجب افزایش پس انداز و کاهش مصرف می شود و از طرف دیگر این پس اندازها در نهایت به سرمایه تبدیل خواهد شد؛ سرمایه ای که مولد کالاهای خصوصی یا خدمات اجتماعی در حال و آینده خواهد بود و در نتیجه زمینه افزایش تولید ناخالص داخلی را فراهم خواهد آورد. همچنین نهاد وقف، به سبب ماهیت نیکوکارانه اش، موجب تقویت بنیادهای اجتماعی و روحیه تعاون در جامعه میشود که در نهایت به ارتقای سرمایه اجتماعی و افزایش کارایی کل اقتصاد منجر خواهد شد. با توجه به موضوع و نیت واقف می توان چهارچوب سازمان نهاد مالی وقف به صورتهای زیر می تواند باشد

۱- بانک وقف پول: نوعی از بانک است که پول های وقف شده را جمع آوری می کند و پس از انجام سرمایه گذاری، منافع آن را در راهی که واقفان اعلام داشته اند به مصرف می رساند ۲- صندوق قرض الحسنه وقفی: این صندوق چهارچوب دیگری برای مدیریت اموال وقفی دارد که در آن واقفان مبالغی را برای قرض به نیازمندان وقف می کنند. ۳- صندوق قرض الحسنه وقفی: این صندوق چهارچوب دیگری برای مدیریت اموال وقفی دارد که در آن واقفان مبالغی را برای قرض به نیازمندان وقف می کنند. ۴- صندوق وجوه وقفی: صندوق وجوه وقفی یکی از روش های تامین مالی از طریق سرمایه گذاری دارایی های وقف می باشد. همچنین در بررسی کالای مورد وقف این نتیجه به دست آمد که کالای مورد وقف باید واجد شرایط ذیل باشد: ۱- کالای عمومی؛ یعنی کالایی غیر رقابتی و غیرقابل استثناء (تخصیص ناپذیر) است. ۲- منافع بلندمدت؛ که با رفتارهای کوتاه مدت ناسازگار را منجر شود. ۳- منافع اجتماعی

با توجه به مبانی نظری وقف، نتیجه بررسی های صورت گرفته در این زمینه در قالب دو مدل قابل ارائه است:

مدل ساختاری (۱): در این ساختار، نهاد خیرین نهادی جدای از پژوهشگاه می باشد و پژوهشگاه نقش مشاوره پروژه های اجرایی نهاد خیرین را خواهد داشت. در این ساختار نهاد فوق دارای سازمان بزرگتری خواهد بود که پیش بینی می گردد علاوه بر اساس نامه شامل ارکانی همانند هیات موسس، هیات امنا، مدیران، حسابرس و واحدهای اجرایی باشد.

مدل ساختاری (۲): در این ساختار که در شکل زیر نیز نمایش داده شده است، نهاد خیرین در درون پژوهشگاه فعالیت خواهد نمود و پیش بینی می گردد تا در این ساختار نهاد فوق سازمانی کوچکتری باشد و محدود به دبیرخانه باشد.

مراحل و روش‌های انجام پروژه/طرح:

این پژوهش در دو بخش اجرا شده است در بخش اول مبانی نظری، هماهنگی، بازنگری و بروزرسانی راهکارهای تامین مالی ارائه شده است در این بخش به مسائلی از قبیل: ۱- روند تحقیق و توسعه در ایران و سایر کشورها ۲- مبانی نظری شامل موانع توسعه تحقیقات و الگوی اقتصاد صنعتی (SCP)، مکانسیم های فشاری و مکانسیم های کدشی و مدل‌های توسعه تحقیقات، اتحاد استراتژیک و ہماری مشترک در تحقیقات و هزینه مبادله بررسی شده است. مهمترین مدل‌های دریافتی از مبانی نظری در این موضوع مدل‌های اتحاد و همکاری تحقیقاتی بوده است. ۳- مدل پیشنهادی براساس مبانی نظری برای صنعت برق ارائه گردیده است. در انتهای فصل نیز پروژه های پیشنهادی ارائه شده است

در بخش دوم نیز بازنگری و بروزرسانی راهکارهای تامین مالی صورت پذیرفته شده است و راهکارها در نقشه طبقه بندی شده ای ارائه گردیده است. در این بخش به مسائلی از قبیل: ۱- مبانی نظری سرمایه گذاری جمعی و وقف، ۲- اسناد بالادستی مرتبط با ظرفیت های فرهنگی و مذهبی پژوهش در کشور ۳- تجربه ایران در تامین مالی خرد و نیز ظرفیت های فرهنگی مذهبی پژوهش، ۴- تجربیات سایر کشورها در استفاده از ظرفیت های خیرین در پژوهش ۵- مکانیسم پیشنهادی برای خیرین پژوهش صنعت برق بررسی قرار گرفته است. همچنین در پایان گزارش، پروژه های شناسایی شده برای تحقیقات آتی ارائه شده است.